

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2019. gada 11. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Direktīva 2009/28/EK – 3. panta 3. punkta a) apakšpunkts – No atjaunojamiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanas veicināšana – Elektroenerģijas ražošana ar saules fotoelementu iekārtām – Atbalsta shēmas grozīšana – Tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principi

Apvienotajās lietās C-180/18, C-286/18 un C-287/18

par trim lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2018. gada 25. janvārī un kas Tiesā reģistrēti 2018. gada 9. martā, tiesvedībās

Agrenergy Srl (C-180/18 un C-286/18),

Fusignano Due Srl (C-287/18)

pret

Ministero dello Sviluppo Economico,

piedaloties

Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA,

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un I. Jarukaitis [*I. Jarukaitis*] (referents),

ģenerālvokāts: H. Saugmandsgors Ēe [*H. Saugmandsgaard Øe*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 14. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Agrenergy Srl* un *Fusignano Due Srl* vārdā – *V. Cerulli Irelli* un *A. Lorizio*, *avvocati*,
- *Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA* vārdā – *A. Segato* un *A. Pugliese*, *avvocati*,
- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. Aiello*, *avvocato dello Stato*,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

- Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,
- Grieķijas valdības vārdā – *M. Tassopoulou*, *A. Magrippi* un *E. Tsaousi*, pārstāves,
- Spānijas valdības vārdā – *A. Rubio González*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *G. Gattinara* un *T. Maxian Rusche*, kā arī *K. Talabér-Ritz*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušanās pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV 2009, L 140, 16. lpp.), 3. panta 3. punkta a) apakšpunkta interpretāciju.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībā starp *Agrenergy Srl* (lietas C-180/18 un C-286/18) un *Fusignano Due Srl* (lieta C-287/18) un *Ministero dello Sviluppo Economico* (Ekonomikas attīstības ministrija, Itālija) par ministrijas dekrēta tiesiskumu un šo uzņēmumu tiesībām izmantot veicinošos tarifus, kas noteikti iepriekšējā ministrijas dekrētā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Atbilstoši Direktīvas 2009/28 25. apsvērumam:

“Dalībvalstīm ir atšķirīgs atjaunojamo energoresursu potenciāls, un tās izmanto dažādas atbalsta shēmas atjaunojamo energoresursu atbalstam valsts mērogā. Lielākā daļa dalībvalstu piemēro atbalsta shēmas, ar kurām nodrošina priekšrocības vienīgi tai enerģijai no atjaunojamajiem energoresursiem, ko ražo to teritorijā. Lai valsts atbalsta shēmas pareizi darbotos, ir būtiski, lai dalībvalstis varētu kontrolēt savu valsts atbalsta shēmu ietekmi un izmaksas atbilstīgi savam atšķirīgajam potenciālam. Svarīgs līdzeklis, kā panākt šajā direktīvā noteikto mērķi, ir nodrošināt valsts atbalsta shēmu pareizu darbību atbilstīgi [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvai 2001/77/EK [(2001. gada 27. septembris) par tādas elektroenerģijas pielietojuma veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus (OV 2001, L 283, 33. lpp.)], lai tādējādi saglabātu ieguldītāju uzticību un dotu iespēju dalībvalstīm izstrādāt efektīvus valsts pasākumus mērķu sasniegšanai. [..]”

- 4 Direktīvas 2009/28 1. pantā “Priekšmets un darbības joma” ir noteikts:

“Ar šo direktīvu izveido vienotu sistēmu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanas veicināšanai. Tajā paredz valstu obligātos mērķus no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas kopējā īpatsvara sasniegšanai elektroenerģijas bruto galapatēriņā, kā arī mērķi šādas enerģijas īpatsvaram transporta nozarē. [..]”

- 5 Minētās direktīvas 3. pantā “Valsts vispārējie obligātie mērķi un pasākumi saistībā ar enerģijas izmantošanu no atjaunojamajiem energoresursiem” ir paredzēts:

“1. Katra dalībvalsts nodrošina, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars, kas aprēķināts saskaņā ar 5. līdz 11. pantu, 2020. gada enerģijas bruto galapatēriņā vismaz atbilst tās vispārējam valsts mērķim minētajā gadā attiecībā uz enerģijas īpatsvaru, kas saražota no atjaunojamajiem energoresursiem, kā norādīts I pielikuma A daļas tabulas trešajā ailē. Šie obligātie vispārējie valsts mērķi atbilst mērķim, kas paredz, ka 2020. gadā [Savienības] galīgajā enerģijas bruto patēriņā no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars veido vismaz 20 %. Lai varētu vieglāk sasniegt šajā pantā izvirzītos mērķus, katra dalībvalsts veicina un sekmē energoefektivitāti un energotaupību.

2. Dalībvalstis veic pienācīgi izstrādātus pasākumus, lai nodrošinātu, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvars ir vienāds vai lielāks par to, kas norādīts I pielikuma B daļas indikatīvajā liknē.

3. Lai izpildītu šā panta 1. un 2. punktā noteiktos mērķus, dalībvalstis drīkst īstenot arī šādus pasākumus:

a) atbalsta shēmas;

[..]”

Itālijas tiesības

- 6 2011. gada 3. marta *Decreto legislativo n. 28 – Attuazione della direttiva 2009/28/CE sulla promozione dell'uso dell'energia da fonti rinnovabili, recante modifica e successiva abrogazione delle direttive 2001/77/CE e 2003/30/CE* (Leģislatīvais dekrēts Nr. 28, ar ko transponē Direktīvu 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un pēc tam atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK) (2011. gada 28. marta *GURI* Nr. 71 kārtējais pielikums, turpmāk tekstā – “Leģislatīvais dekrēts Nr. 28/2011”), 23. pantā, kā izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem, ir paredzēts, ka tiek piemērots šī pasākuma pakāpeniskuma princips, lai aizsargātu veiktos ieguldījumus, samērīguma princips attiecībā pret mērķiem, kā arī atbalsta shēmu struktūras elastīgums, lai ņemtu vērā tirgus mehānismus un atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju attīstību un energoefektivitāti.
- 7 Šī leģislatīvā dekrēta 25. pantā ir noteikts:

“1. Elektroenerģijas ražošana no iekārtām, kurās tiek izmantoti atjaunojami energoresursi un kuras ir nodotas ekspluatācijā vēlākais 2012. gada 31. decembrī, tiek sekmēta ar mehānismiem, kuri pastāv šī dekrēta spēkā stāšanās dienā [..].

[..]

10. [..] Elektroenerģijas ražošanas no saules fotoelementu iekārtām, kuras nodotas ekspluatācijā pēc [2011. gada 31. maija], veicināšanu reglamentē [Ekonomikas attīstības ministra] dekrēts, kas sadarbībā ar *Ministro dell'ambiente e della tutela del [territorio e del] mare* [Vides un [teritorijas un] jūras aizsardzības ministru, Itālija] pēc apspriešanās ar *Conferenza unificata* [Vienoto konferenci, Itālija], kura minēta 1997. gada 28. augusta *decreto legislativo n. 281* [Leģislatīvais dekrēts Nr. 281] 8. pantā, ir jāpieņem līdz 2011. gada 30. aprīlim, pamatojoties uz šādiem principiem:

a) tādu fotoelementu iekārtu elektroenerģijas kumulatīvās ražošanas jaudas gada maksimālās robežas noteikšana, par kurām var saņemt veicinošos tarifus;

- b) veicinošo tarifu noteikšana, ņemot vērā tehnoloģiju un iekārtu, kā arī Eiropas Savienības dalībvalstīs piemēroto veicināšanas pasākumu izmaksu samazināšanos;
- c) veicinošo tarifu un diferencēta īpatsvara paredzēšana, ņemot vērā iekārtu teritorijas veidu;
- d) 2003. gada 29. decembra *decreto legislativo n. 387* [Lēģislatīvais dekrēts Nr. 387] 7. panta piemērošana, ciktāl tas atbilst šim punktam.”
- 8 2011. gada 5. maija *Decreto ministeriale – Incentivazione della produzione di energia elettrica da impianti solari fotovoltaici* (Ministrijas dekrēts par elektroenerģijas ražošanas no saules fotoelementu iekārtām veicināšanu) (2011. gada 12. maija *GURI* Nr. 109, turpmāk tekstā – “Ceturta valdības regulēto tarifu sistēma”) 1. panta 2. punkts bija piemērojams attiecībā uz saules fotoelementu iekārtām, kuras nodotas ekspluatācijā pēc 2011. gada 31. maija, bet līdz 2016. gada 31. decembrim, ar indikatīvu valsts mēroga elektroenerģijas ražošanas jaudas mērķi aptuveni 23 000 megavatu (MW), kas atbilda veicināšanas pasākumu indikatīvām kumulatīvām gada izmaksām, kas lēšamas no 6 līdz 7 miljardiem EUR.
- 9 Ceturtās valdības regulēto tarifu sistēmas 2. pantā bija paredzēts:
- “Atbalsta shēmas vispārējie kritēriji:
1. Atbalsta shēma tiek piemērota atbilstoši indikatīviem iekārtu jaudas attīstības laikā mērķiem – mērķiem, kuriem ir jābūt saderīgiem ar gada aplēsēm attiecībā uz izdevumiem.
 2. Neskarot pārejas noteikumus attiecībā uz 2011. un 2012. gadam paredzēto veicinošo pasākumu pieļaujamību, to indikatīvo gada izmaksu pārsniegšana, kuras ir noteiktas attiecībā uz katru gadu vai katru gada daļu, neierobežo piekļuvi veicinošajiem tarifiem, bet ietver to papildu samazinājumu nākamajam laikposmam, ņemot vērā kumulatīvās indikatīvās gada izmaksas, kas minētas 1. panta 2. punktā.
 3. Sasniedzot mazāko no indikatīvo kumulatīvo gada izmaksu vērtībām, kas minētas 1. panta 2. punktā, ar ekonomikas attīstības ministra dekrētu sadarbībā ar vides un teritorijas un jūras aizsardzības ministru, pēc apspriešanās ar [Vienoto konferenci] var tikt pārskatītas šajā dekrētā minētās veicināšanas procedūras, katrā ziņā sekmējot šīs nozares turpmāko attīstību.”
- 10 Šīs valdības regulēto tarifu sistēmas 6. pantā bija noteikts:
- “Piekļuves veicinošajiem tarifiem vispārējie nosacījumi:
1. Iekārtām tiek piemēroti veicinošie tarifi saskaņā ar procedūrām un ievērojot nosacījumus, kas paredzēti šajā dekrētā.
 2. Lielajām iekārtām, kas nodotas ekspluatācijā vēlākais 2011. gada 31. augustā, tiek tieši piemēroti veicinošie tarifi, neskarot pienākumu paziņot *Gestore dei servizi energetici (GSE) SpA* par ekspluatācijas sākšanu 15 kalendāro dienu laikā kopš šīs ekspluatācijas sākšanas.
 3. Attiecībā uz 2011. un 2012. gadu lielajām iekārtām, kuras nav iekļautas to iekārtu vidū, kas minētas 2. punktā, tiek piemēroti veicinošie tarifi, ja ir izpildīti vēl divi šādi nosacījumi:
- a) iekārta ir ierakstīta derīgā pozīcijā 8. pantā minētajā reģistrā, lai ietilptu izmaksu konkrētajos ierobežojumos, kas noteikti attiecībā uz katru no references laikposmiem, kuri minēti 4. panta 2. punktā. Šajā saistībā izmaksu maksimālā robeža 2011. gadam ietver izmaksas, kas saistītas ar veicinošajiem pasākumiem par labu lielām iekārtām, kuras nodotas ekspluatācijā vēlākais 2011. gada 31. augustā. Ja visas izmaksas, kas saistītas ar veicinošajiem pasākumiem par labu

lielajām iekārtām, kuras nodotas ekspluatācija vēlākais 2011. gada 31. augustā, un par labu iekārtām, kas ierakstītas 8. pantā minētajā reģistrā, attiecībā uz 2011. gadu nozīmē izmaksu tam pašam laikposmam ierobežojuma pārsniegšanu, tad šis pārpalikums izraisa tādu samazinājumu, kura apmērs ir vienāds ar izmaksu attiecībā uz 2012. gada otro semestri ierobežojumu;

[..].”

- 11 2012. gada 5. jūlija *Decreto ministeriale – Attuazione dell'art. 25 del decreto legislativo del 3 marzo 2011, n. 28, recante incentivazione della produzione di energia elettrica da impianti solari fotovoltaici* (Ministrijas dekrēts, ar ko īsteno 2011. gada 3. marta Leģislatīvā dekrēta Nr. 28 par veicināšanas pasākumiem attiecībā uz elektroenerģijas ražošanu no saules fotoelementu iekārtām 25. pantu) (2012. gada 10. jūlija *GURI* Nr. 159 kārtējais pielikums, turpmāk tekstā – “Piektā valdības regulēto tarifu sistēma”), preambula ir formulēta šādi:

“Tā kā attiecībā uz saules enerģiju, kas ražota ar fotoelementu iekārtām, iekārtu izmaksu straujais samazinājums ir izraisījis iekārtu tilpuma paātrinātu pieaugumu, kura sekas tostarp ir tādas, ka palielinās ar atbalstu saistītās izmaksas, kā arī tiek aizņemti lauksaimniecības zemes gabali;

tā kā vairākas citas Eiropas valstis ir noteikušas pasākumus, lai mazinātu fotoelementu iekārtu izmantošanas veicināšanu, ņemot vērā ar atbalstu saistītās lielās izmaksas, kā arī iekārtu izmaksu samazināšanos, un tā kā, arī lai aizsargātu konkurenci un galalietotājus, ir jāizveido Eiropas standarti veicināšanas pasākumu jomā;

tā kā no nozares turpmākās attīstības viedokļa pastāv lielas veicinošo pasākumu samazinājuma starpības salīdzinājumā ar summām, kas iemaksātas pēdējos gados, ņemot vērā veicināšanas pasākumu apjomu pārējās Eiropas valstīs un ieguldījumu parasto rentabilitāti;

tā kā saules enerģijas, kas ražota ar fotoelementu iekārtām, attīstībai nākotnē ir jābūt vērstai uz iekārtām, kuras ļauj samazināt teritorijas aizņemšanu, ir jāsekmē tehnoloģiskā inovācija, kā arī energoefektivitāte un jārada papildu priekšrocības attiecībā uz vides aizsardzību un jāsniedz ekonomiski ieguvumi [..].”

- 12 Piektās valdības regulēto tarifu sistēmas 1. pantā ir paredzēts:

“1. Saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta [Nr. 28/2011] 25. panta 10. punktu un ņemot vērā ministrijas 2011. gada 5. maija dekrēta 2. panta 3. punktu, šajā dekrētā ir noteiktas elektroenerģijas ražošanas ar fotoelementu iekārtām veicināšanas procedūras, kuras ir jāpiemēro, tiklīdz attiecībā uz veicināšanas pasākumiem ir sasniegtas indikatīvās kumulatīvās gada izmaksas 6 miljardu EUR apmērā. [..]

5. Katrā ziņā šis dekrēts vairs nav piemērojams, kad beidzas trīsdesmit kalendāro dienu termiņš, sākot no dienas, kurā tiek sasniegtas indikatīvās kumulatīvās gada izmaksas 6,7 miljardu EUR apmērā. Dienu, kurā tiek sasniegta iepriekš minētā gada vērtība 6,7 miljardu EUR apmērā, paziņo Elektroenerģijas un gāzes apgādes iestāde, pamatojoties uz *GSE* sniegto informāciju, ievērojot 2. punktā paredzētās procedūras.”

Pamatlietas un prejudiciālais jautājums

- 13 *Agrenergy* un *Fusignano Due* ir uzņēmumi, kas darbojas iekārtu, kuras ražo enerģiju no atjaunojamiem energoresursiem, būves, pārvaldības un tehniskās apkopes jomā. Pamatlietas aplūkotās iekārtas tika uzbūvētas 2011. gadā un tika nodotas ekspluatācijā 2012. gada 29. februārī. Lietas C-180/18 un C-286/18 attiecas uz saules fotoelementu iekārtām, ko *Agrenergy* ir uzstādījusi attiecīgi uz Fuzinjāno

pašvaldības [*commune de Fusignano*] (Itālija) un Masas Lombardas pašvaldības [*commune de Massa Lombarda*] (Itālija) lauksaimniecības zemes. Lieta C-287/18 attiecas uz iekārtu, ko *Fusignano Due* ir uzstādījusi Fuzinjāno pašvaldības teritorijā.

- 14 Saskaņā ar pasākumu, kas ieviests ar Leģislatīvo dekrētu Nr. 28/2011, *GSE* tādas fotoelementu iekārtas, kura pievienota valsts elektroenerģijas tīklam un kuras nominālā jauda ir vismaz 1 kilovats (kW), īpašniekam piemēro labvēlīgāku tarifu par saražoto enerģiju. Iespēja izmantot šos tarifus ir atkarīga no attiecīgo saimnieciskās darbības subjektu klasifikācijas datorizētajā reģistrā, kurā tie ir ierakstīti, un šī iespēja var mazināties, ja tiek pārsniegti kādā no iepriekšējiem laikposmiem piešķirto veicinošo pasākumu izmaksu ierobežojumi.
- 15 Prasītājas pamatlietā pārsūdzēja *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa, Itālija) Piekto valdības regulēto tarifu sistēmu, ar ko ir ievērojami samazināti pasākumi elektroenerģijas ražošanas ar saules fotoelementu iekārtām veicināšanai. Tās lūdza piemērot labvēlīgāku veicinošo tarifu, kas paredzēts Ceturtajā valdības regulēto tarifu sistēmā, norādīdamas, ka attiecīgās iekārtas atbilst nosacījumiem pēdējā minētajā tarifu sistēmā paredzētā veicināšanas pasākuma piemērošanai.
- 16 *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa) noraidīja tajā celtās prasības tādēļ, ka reģistra neatvēršana par 2012. gada otro semestri bija likumīga, ņemot vērā Ceturtās valdības regulēto tarifu sistēmas 6. pantu, jo visu izmaksu, kas saistītas ar veicinošo pasākumu par labu lielajām iekārtām, kuras nodotas ekspluatācijā līdz 2011. gada 31. augustam, un šajā reģistrā ierakstītais labuma guvēju skaits ir izraisījis šim laikposmam paredzēto izmaksu ierobežojuma pārsniegšanu. Proti, atbilstoši šīs tiesas norādēm, kā bija paziņojusi *GSE*, veicināšanas pasākumu par labu šādām iekārtām izmaksas un to pasākumu izmaksas, kas bija ierakstīti iepriekšējā reģistrā, bija līdz nullei samazinājušas dotāciju 2012. gada otrajam semestrim, kas bija attaisnojums tam, ka minētais reģistrs netika atvērts.
- 17 Turklāt atbalsta shēma iekārtām, kas ražo enerģiju no atjaunojamiem energoresursiem, ir nevis pienākums, bet tikai viena no iespējamām procedūrām, ar kurām valstis var sasniegt enerģijas ražošanas no atjaunojamiem energoresursiem mērķus, kas izvirzīti Direktīvā 2009/28. Ar Piekto valdības regulēto tarifu sistēmu esot veikta veicināšanas sistēmas pārskatīšana, saskaņoti un racionāli piemērojot pakāpeniskuma, elastīguma, iedarbīguma un efektivitātes principus, kuri paredzēti šajā direktīvā.
- 18 Prasītājas pamatlietā par *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio Reģionālā administratīvā tiesa) iesniedza apelācijas sūdzību *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija). Savu apelācijas sūdzību pamatojumam tās būtībā norāda, ka nav varējušas izmantot Ceturtajā valdības regulēto tarifu sistēmā paredzētos labvēlīgākos tarifus, jo *GSE* nav atvērusi reģistru 2012. gada otrajam semestrim, un tās apgalvo, ka Piektā valdības regulēto tarifu sistēma ir pretrunā Itālijas tiesību aktiem, kā arī Direktīvai 2009/28 un ka ar to ir pārkāpts tiesiskās paļāvības aizsardzības princips.
- 19 Iesniedzējtiesa norāda, ka pārejas režīms, kas noteikts Piektās valdības regulēto tarifu sistēmas 1. pantā, attiecas uz iekārtām, kuras “ierakstītas derīgā pozīcijā reģistros” saistībā ar Ceturtajā valdības regulēto tarifu sistēmā paredzēto režīmu, nevis iekārtām, kuras tad, ja šie reģistri būtu atvērti, būtu atbildušas nosacījumiem, lai tajos vienkārši tiktu iekļautas. Tādējādi attiecībā uz prasītāju pamatlietā iekārtām neesot tiesību izmantot pēdējā minētajā tarifu sistēmā paredzēto tarifu, jo šīs iekārtas attiecīgajā reģistrā esot klasificētas nederīgā pozīcijā.
- 20 Turklāt tā uzskata – tas, ka ir sasniegta izdevumu maksimālā robeža, kas iepriekš noteikta ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu, ir attaisnojums reģistra neatvēršanai 2012. gada otrajam semestrim, jo finanšu dotācija jau bija samazināta līdz nullei. *GSE* esot pietiekami darījusi zināmus šos apstākļus, tādēļ prasītājas pamatlietā nevarot atsaukties uz tiesisko paļāvību attiecībā uz iespēju saņemt veicinošo tarifu, kas paredzēts Ceturtajā valdības regulēto tarifu sistēmā.

- 21 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Itālijas tiesiskais regulējums ir saderīgs ar Direktīvu 2009/28, jo šajā direktīvā dalībvalstīm nav noteikts pienākums paredzēt nemainīgu atbalsta shēmu enerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem. Proti, saskaņā ar minētās tiesas viedokli šīs direktīvas mērķis ir veicināt enerģijas ražošanu no atjaunojamiem energoresursiem, un tajā ir izvirzīti mērķi attiecībā uz enerģijas, kas saražota no šādiem resursiem, īpatsvaru kopējā valstī saražotajā enerģijā. Atbalsta shēmu izstrāde šai ražošanai esot viens no pasākumiem, ko dalībvalstis šajā ziņā var veikt, un tādēļ šīm shēmām esot izvēles un fakultatīvs raksturs. Turklāt Direktīvas 2009/28 25. apsvērumā esot uzsvērts atbalsta shēmu – kurām jāpielāgojas apstākļiem un dalībvalstu budžeta ierobežojumiem – strukturālais elastīgums. Šī pieeja esot ievērota pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā, kurā esot paredzētas atbalsta shēmas, kas piemērojamas atbilstoši tā brīža vajadzībām.
- 22 Turklāt no Piektās valdības regulēto tarifu sistēmas preambulas izrietot, ka veicinošo pasākumu samazināšana ir saistīta ar to, ka Itālijas Republika enerģijas ražošanas no atjaunojamiem resursiem mērķus ir sasniegusi pirms termiņa, ka iekārtām ir zemākas izmaksas nekā agrāk, ka no valsts budžeta sedzamās izmaksas aizvien pieaug, ka arī citas dalībvalstis samazina veicinošos pasākumus, ka ir jāierobežo augsnes izmantošana un ka prioritāte ir ieguldīt energoefektivitātē, siltumā un transportā, jo šie pasākumi tiek uzskatīti par vidēji ekonomiski efektīvākiem.
- 23 Šādos apstākļos *Consiglio di Stato* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Direktīvas [2009/28] 3. panta 3. punkta a) apakšpunkts – arī ņemot vērā vispārējo tiesiskās palāvības aizsardzības principu un kopējo direktīvā paredzēto regulējuma sistēmu attiecībā uz elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamiem energoresursiem veicināšanu – ir jāinterpretē tādējādi, ka tas izslēdz tāda valsts tiesiskā regulējuma saderību ar Eiropas Savienības tiesībām, kurā Itālijas valdībai ir atļauts ar vēlākiem īstenošanas dekrētiem samazināt – un pat samazināt līdz nullei – agrāk noteiktos veicinošos tarifus?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 24 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2009/28 3. panta 3. punkta a) apakšpunkts, skatot to kopsakarā ar tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds aplūkots pamatlietā, ar kuru dalībvalstij ir atļauts samazināt vai pat atcelt agrāk noteiktos veicinošos tarifus enerģijai, kas ražota ar saules fotoelementu iekārtām.
- 25 Jāatgādina, ka Direktīvas 2009/28 mērķis, kā izriet no tās 1. panta, ir izveidot vienotu sistēmu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanas veicināšanai, tostarp paredzot valstu obligātos mērķus no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvara sasniegšanai enerģijas bruto galapatēriņā.
- 26 Direktīvas 2009/28 3. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka dalībvalstis var piemērot atbalsta shēmas, lai sasniegtu šīs direktīvas 3. panta 1. un 2. punktā izvirzītos mērķus, saskaņā ar kuriem, pirmkārt, katra dalībvalsts nodrošina, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars 2020. gada enerģijas bruto galapatēriņā vismaz atbilst tās vispārējam valsts mērķim, kas paredzēts minētās direktīvas I pielikuma A daļā, un, otrkārt, dalībvalstis veic pienācīgi izstrādātus pasākumus, lai nodrošinātu, ka no atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas īpatsvars ir vienāds ar vai lielāks par to, kas norādīts minētās direktīvas I pielikuma B daļas indikatīvajā līknē.
- 27 Tiesa ir atzinusi – kā izriet no paša Direktīvas 2009/28 3. panta 3. punkta a) apakšpunkta formulējuma un it īpaši no vārda “drikst” –, ka dalībvalstīm nav nekāda pienākuma īstenot atbalsta shēmas no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanas veicināšanai. Tādējādi tām ir rīcības brīvība saistībā ar pasākumiem, kurus tās uzskata par piemērotiem, lai sasniegtu minētās

direktīvas 3. panta 1. un 2. punktā, skatot tos kopsakarā ar šīs direktīvas I pielikumu, noteiktos valsts vispārējos obligātos mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 20. septembris, *Elecdey Carcelen* u.c., C-215/16, C-216/16, C-220/16 un C-221/16, EU:C:2017:705, 31. un 32. punkts). Šāda rīcības brīvība nozīmē, ka dalībvalstis var brīvi pieņemt, grozīt vai atcelt atbalsta shēmas, tostarp ar nosacījumu, ka šie mērķi tiek sasniegti.

- 28 Turklāt jāuzsver – kā izriet no pastāvīgās judikatūras, tad, kad dalībvalstis nosaka pasākumus Savienības tiesību īstenošanai, tām ir pienākums ievērot vispārējos šo tiesību principus, kuru vidū tostarp ir tiesiskās drošības princips (spriedums, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 125. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 29 Tāpat saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tiesiskās drošības princips, no kura izriet tiesiskās paļāvības aizsardzības princips, it īpaši noteic, pirmkārt, ka tiesību normām jābūt skaidrām un precīzām un, otrkārt, ka attiecīgajām personām ir jāspēj paredzēt to piemērošanu, it īpaši tad, ja šīs normas var nelabvēlīgi ietekmēt personas vai uzņēmumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2015. gada 11. jūnijs, *Berlington Hungary* u.c., C-98/14, EU:C:2015:386, 77. punkts).
- 30 Konkrēti minētais princips prasa, lai Savienības tiesiskais regulējums ļautu ieinteresētajām personām precīzi zināt tajā noteikto saistību apjomu un lai šīs personas nepārprotami zinātu savas tiesības un pienākumus un spētu atbilstoši rīkoties (it īpaši skat. spriedumu, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 128. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 31 Attiecībā uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principu saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ikviens saimnieciskās darbības subjekts, kuram kāda valsts iestāde ir devusi pamatotas cerības, var atsaukties uz šo principu. Tomēr, ja uzmanīgs un apdomīgs saimnieciskās darbības subjekts var paredzēt, ka tiks veikts pasākums, kas varētu ietekmēt tā intereses, saimnieciskās darbības subjekts nevar uz šo principu atsaukties pēc pasākumu veikšanas. Turklāt saimnieciskās darbības subjektiem nav pamata tiesiski paļauties, ka tiks saglabāta pašreizējā situācija, kas var tikt grozīta, valsts iestādēm īstenojot savu rīcības brīvību (spriedums, 2009. gada 10. septembris, *Plantanol*, C-201/08, EU:C:2009:539, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 32 Tāpat tas, vai ir pienācīgi ievērota saimnieciskās darbības subjektu, kurus skar valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts attiecīgais režīms, tiesiskā paļāvība, iesniedzējtiesai vispārēji un konkrēti ir jāizvērtē, ņemot vērā parasto informācijas izplatīšanas veidu dalībvalstī, kas to ir pieņēmusi, un lietas apstākļus (spriedums, 2009. gada 10. septembris, *Plantanol*, C-201/08, EU:C:2009:539, 57. punkts).
- 33 Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā atbilst minētajiem principiem, jo Tiesas, kas izskata lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, kompetencē ir tikai sniegt šai tiesai visu attiecīgo Savienības tiesību normu interpretāciju, kas var ļaut tai novērtēt šo atbilstību (spriedums, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 126. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 34 Iesniedzējtiesa šajā nolūkā var ņemt vērā visus apstākļus, kas izriet no attiecīgā tiesiskā regulējumā formulējuma, mērķa un struktūras (spriedums, 2015. gada 11. jūnijs, *Berlington Hungary* u.c., C-98/14, EU:C:2015:386, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Lai iesniedzējtiesai sniegtu noderīgu atbildi, ir jānorāda īpaši uz šādiem apstākļiem, kas izriet no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem.
- 36 Pirmām kārtām Leģislatīvā dekrēta Nr. 28/2011, ar ko Itālijas tiesībās ir transponēta Direktīva 2009/28, 25. panta 10. punktā jau bija paredzēts, ka ministrijas dekrētā ir jāreglamentē elektroenerģijas ražošanas ar saules fotoelementu iekārtām veicināšana un ka šādam dekrētam ir jābūt balstītam uz principu par tādu fotoelementu iekārtu elektroenerģijas kumulatīvās ražošanas jaudas gada maksimālās robežas

noteikšanu, par kurām var tikt saņemti veicinošie tarifi, kā arī principu par tādu tarifu noteikšanu, kuros būtu ņemta vērā tehnoloģiju un iekārtu, kā arī pārējās dalībvalstīs piemēroto veicināšanas pasākumu izmaksu samazināšanās un teritorijas, kurā iekārtas uzstādītas, veids.

- 37 Otrām kārtām Ceturtās valdības regulēto tarifu sistēmas, kura pieņemta saskaņā ar šo tiesību normu, pirmkārt, 6. panta 2. punktā bija paredzēts, ka lielajām iekārtām, kas nodotas ekspluatācijā vēlākais 2011. gada 31. augustā, veicinoši tarifi tika piemēroti tieši. Tomēr nav strīda par to, ka pamatlietā aplūkotās iekārtas neatbilda šim nosacījumam, jo tās bija nodotas ekspluatācijā pēc minētās dienas.
- 38 Otrkārt, Ceturtās valdības regulēto tarifu sistēmas 6. panta 3. punkta a) apakšpunktā attiecībā uz iekārtām, kas nav nodotas ekspluatācijā vēlākais minētajā dienā, bija izvirzīts veicinošo pasākumu pieļaujamības nosacījums, proti, ka tām jābūt ierakstītām derīgā pozīcijā kādā no *GSE* atvērtajiem reģistriem. Šie reģistri principā tika atvērti katru semestri un iekārtas tajos tika ierakstītas atbilstoši klasifikācijai, saskaņā ar kuru par tām tika saņemta piekļuve veicinošajiem pasākumiem. *GSE* norāda, ka savā interneta vietnē tā ir publicējusi, pirmkārt, “fotoelementu iekārtu skaitītāju”, kurā ir norādīts to iekārtu skaits, kuras gūst labumu no veicinošajiem pasākumiem, un gada izmaksas, kas radušās to veicināšanai, un, otrkārt, paziņojumu, kurā norādīts, ka reģistri netiek atvērti, ja ir sasniegtas izmaksu maksimālās robežas.
- 39 Šajā ziņā Ceturtajā valdības regulēto tarifu sistēmā veicinošo pasākumu indikatīvās kumulatīvās izmaksas bija ierobežotas līdz 6 miljardiem EUR; šī summa atbilda indikatīvam valsts mēroga jaudas mērķim aptuveni 23 000 MW, un šīs summas sasniegšana bija šķērslis jaunu reģistru atvēršanai. Šajā regulēto tarifu sistēmā arī bija paredzēts, ka tad, kad minētā summa ir sasniegta, veicināšanas shēma var tikt grozīta. Šajā gadījumā summa 6 miljardu EUR apmērā tika sasniegta 2012. gada martā un tādēļ “lielo iekārtu” reģistrs attiecībā uz 2012. gada otro semestri netika atvērts. Saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 28/2011 25. pantu tika pieņemta Piekrtā valdības regulēto tarifu sistēma.
- 40 Itālijas valdība norāda, ka prasītājam pamatlietā šie apstākļi bija jāzina. Prasītājas pamatlietā savos rakstveida apsvērumos atzīst, ka ir iepazinusās ar *GSE* paziņojumu par Ceturtajā valdības regulēto tarifu sistēmā paredzēto veicinošo pasākumu summas beigšanos un par to, ka jauns reģistrs netiek atvērts.
- 41 No tā izriet, ka, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, iespēja izmantot veicinošos tarifus, kas paredzēti Ceturtajā valdības regulēto tarifu sistēmā, ir atkarīga, pirmkārt, no tā, ka saules fotoelementu iekārta ir ierakstīta derīgā pozīcijā kādā no *GSE* atvērtajiem reģistriem, un, otrkārt, ka nav pārsniegts minētais veicinošo pasākumu indikatīvo izmaksu iepriekšējam laikposmam ierobežojums. Tādējādi šis veicinošais pasākums netika piedāvāts visiem saules fotoelementu iekārtu operatoriem, un tas arī netika garantēts konkrētā laikposmā, bet gan bija atkarīgs no iepriekš minētajiem nosacījumiem un apstākļiem.
- 42 Šķiet, visi šie nosacījumi acīmredzami izriet no pamatlietā aplūkotā tiesiskā regulējuma, jo to piemērošanai attiecīgajiem saimnieciskās darbības subjektiem principā vajadzētu būt paredzamai; arī tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 43 Proti, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka pamatlietā aplūkotās normatīvo aktu normas bija pienācīgi publicētas, ka tās bija pietiekami precīzas un ka prasītājas pamatlietā bija iepazinusās ar to saturu.
- 44 Turklāt no šīm normām uzmanīgi un apdomīgi saimnieciskās darbības subjekti uzreiz varēja saprast, ka veicināšanas pasākumu režīmu, kas piemērojams attiecībā uz saules fotoelementu iekārtām, valsts iestādes varēja pielāgot vai pat atcelt, lai ņemtu vērā atsevišķu apstākļu izmaiņas, un ka tādējādi minētā tiesiskā regulējuma normas nevarēja radīt pārlicību, ka noteiktu laikposmu šāds režīms tiks saglabāts.

- 45 Pieņemot Piekto valdības regulēto tarifu sistēmu, Itālijas likumdevējs, šķiet, tieši ņemot vērā atsevišķu apstākļu izmaiņas, ir paredzējis šī veicināšanas pasākumu režīma pielāgošanu ar nosacījumiem, kas paredzēti šajā Piektajā valdības regulēto tarifu sistēmā.
- 46 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto un neskarot vērtējumu, kas ir vienīgi iesniedzējtiesas kompetencē, šķiet, ka ar pamatlietā aplūkoto tiesisko regulējumu nav pārkāpti tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principi, tāpat šis tiesiskais regulējums nav nesaderīgs ar Direktīvu 2009/28.
- 47 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, un ņemot vērā visus attiecīgos elementus, Direktīvas 2009/28 3. panta 3. punkta a) apakšpunkts, skatot to kopsakarā ar tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds aplūkots pamatlietā, ar kuru dalībvalstij ir atļauts samazināt vai pat atcelt agrāk noteiktos veicinošos tarifus enerģijai, kas ražota ar saules fotoelementu iekārtām.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 48 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospiež:

Neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, un ņemot vērā visus attiecīgos elementus, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK, 3. panta 3. punkta a) apakšpunkts, skatot to kopsakarā ar tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, kāds aplūkots pamatlietā, ar kuru dalībvalstij ir atļauts samazināt vai pat atcelt agrāk noteiktos veicinošos tarifus enerģijai, kas ražota ar saules fotoelementu iekārtām.

[Paraksti]